

ધોરણ :- 8

ગુજરાતી

11. કળાકી બા અલ્પી

અભ્યાસ / સ્વાધ્યાય

Sem : 2

અભ્યાસ

પ્રશ્ન 1. નીચેના દરેક પ્રશ્નના ઉત્તર માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો
વિકલ્પ પસંદ કરી સામેના □ માં દર્શાવો.

- (૧) ઘરના સભ્યો વારાફરતી વિદ્યાય લઈ રહ્યા છે કારણ કે.. ૫
- (ક) દિવાળીની રજાઓ પૂરી થઈ છે.
- (ખ) લગ્નપ્રસંગ પૂરો થઈ ગયો છે.
- (ગ) બધાંને પ્રવાસે સાથે જવાનું છે.
- (ધ) ગામડાના ઘરમાં રહેવું ગમતું નથી.

(૨) ભાલીનું ભર્યું ઘર... એટલે શું ?

ખ

(ક) સુખી-સમૃદ્ધ ઘર

(ખ) પરિવાર સાથેનું ઘર

(ગ) સામાનથી ખીચોખીય બરેલું ઘર

(ધ) ભાલીએ વસાવેલું ઘર

(૩) સંતાનો ફર ફર કેમ વસેલાં છે ? ૪

(ક) ધંધાર્થ

(ખ) જગડાના રચની

(ગ) પોતપોતાના વિકાસ માટે

(ઘ) અભ્યાસ માટે

(૪) સંતાનોને કોણ વળાવવા ગયું ? ચ

(ક) પાડોશી

(ખ) સગાંસંબંધી

(ગ) બા

(ધ) મિત્રો

(૫) કવિ નટવરલાલ કુબેરદાસ પંડ્યાનું ઉપનામ જણાવો. ઘ

(ક) દર્શક

(ખ) સ્નેહરશ્મિ

(ગ) સુંદરમ्

(ધ) ઉશનસ્

પ્રશ્ન 2. નીચેના દરેક પ્રશ્નનો એક - એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

(1) સંતાનો પાછાં વિદાય કેમ થાય છે ?

➤ દિવાળીની રજાઓ પૂરી થતાં ધંધાર્થ દ્વારા દ્વારા વસતાં સંતાનો પાછાં વિદાય થાય છે.

(2) દિવાળીના વેકેશનમાં બાના ઘરની સ્થિતિ કેવી હતી ?

➤ દિવાળીના વેકેશનમાં બાનું ઘર એમનાં પુત્રો, પુત્રવધૂઓ તથા બાળકોથી હર્યુભર્યું તથા આનંદકિલ્લોલથી ગુંજતું હતું.

(3) ઘર શાંત કેમ થઈ ગયું ?

➤ સવારે મોટા ભાઈ તેની પણી અને બાળકોને લઈને રવાના થઈ ગયા એટલે ઘરમાંથી અરધી વસ્તી ઓછી થઈ ગઈ. આથી આખું ઘર શાંત થઈ ગયું.

(4) ઘરની શાંતિ સ્થાપિત થવાનું કારણ કર્યું હતું ?

➤ ઘરની શાંતિ સ્થાપિત થવાનું કારણ એ હતું કે દિવાળીનું વેકેશન પૂરું થતાં ધંધાર્થ દૂર દૂર વસ્તાં બાનાં સંતાનોને એમના પરિવાર સાથે પાછા જવાનું હતું.

(5) બા પગથિયાં પાસે કેમ બેસી ગયાં ?

➤ પોતાનાં બધા સંતાનોને એક પણી એક વળાવીને પાછી
ફરેલી બા સંતાનોના વિરહના દુઃખથી ભાંગી પડી અને
ધરના પગથિયાં પર જ બેસી ગઈ.

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન 1. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(1) વિદ્યાયની આગલી રાતે વડીલો કેવી લાગણી અનુભવે છે ?

➤ વિદ્યાયની આગલી રાતે વડીલોનાં ચિત્તમાં સ્વજ્ઞનોના થનારા વિરહનું દુઃખ હતું. પુત્રો, પુત્રવધૂઓ અને તેમનાં બાળકોની સાથે આનંદ માણી રહેલા વડીલો માટે મિલનની આ છેલ્લી રાત હતી. બીજે દિવસે તો તેમનાં સંતાનો પરિવાર સાથે પોતાના ધંધારે જતાં રહેવાનાં હતાં.

► ધર ખાલી થઈ જવાનું હતું. હવે એ સૂમસામ ધરમાં તેમણે સંતાનો
વગરનું પોતાનું એકાકી જીવન વિતાવવાનું હતું.

(2) વિદાય થતા ભાઈઓની પત્નીઓ કિશે કવિએ શ્રી ઉપમા આપી છે ?

► વિદાય થતા ભાઈઓની પત્નીઓને કવિએ ‘પ્રિયવચનમંદસ્મિતવતી’
કહી છે.

પ્રશ્ન : 2 બાને મૂકીને જતા ભાઈઓએ પણ બા જેવી વેદના અનુભવી હશે ? વિચારીને ચર્ચા કરો.

>બાને મૂકીને જતા ભાઈઓને માતાપિતા તથા ફોઈને છોડીને જતાં દુઃખ જરૂર થયું હશે, પણ તેમણે બા જેવી વેદના નહિ અનુભવી હોય, કેમ કે તેમની સાથે તેમનું કુટુંબ છે. ત્યાં જઈને તેઓ પોતાના ધંધાના કામકાજમાં તથા અન્ય પ્રવૃત્તિઓમાં વ્યસ્ત થઈ જશે. આથી બાની જેમ તેમનું જીવન એકલવાયું નથી.

પ્રશ્ન ૩. નીચેની કાવ્યપંક્તિ પૂર્ણ કરો :

સવારે ભાલીનું પ્રિયવચનમંદસ્મિતવતી.

►સવારે ભાલીનું ભર્યું ઘર લઈ ભાઈ ઉપડ્યા,
ગઈ અધી વસ્તી, ઘર થઈ ગયું શાંત સઘણું.
બપોરે બે ભાઈ અવર ઉપડ્યા લેઈ નિજની,
નવોઢા ભાર્યાઓ પ્રિયવચનમંદસ્મિતવતી.

પ્રશ્ન 4. નીચેની કાવ્યપંક્તિનો ભાવાર્થ તમારા શબ્દોમાં લખો :

વળવી બા આવી..... પડી બેસી પગથિયે.

► ધંધારે દુર દુર વસતાં સંતાનો તેમના પરિવાર સાથે દિવાળીની રજાઓમાં જ તેમનાં માતાપિતા અને ફોઈને મળવા આવી શકે છે. તેથી વૃદ્ધજનોના દિવસો આનંદમાં પસાર થઈ જાય છે. દિવાળીની રજાઓ પૂરી થતાં બા પોતાનાં સંતાનોને વળવીને આવે છે. ધરમાં અને વૃદ્ધજનોનાં જીવનમાં ફરી પાછી એકલતા છવાઈ જાય છે.

➤ વૃદ્ધાવસ્થામાં આ એકલવાયું જીવન તેમનાથી સહેવાતું
નથી. આથી સંતાનોને વળાવીને પાછી આવેલી બા
વિયોગની વેદના સહન ન થતાં પગાથિયે જ બેસી પડે છે.
આ પંક્તિઓ માના વાત્સલ્યભાવને પ્રગાટ કરે છે.

પ્રશ્ન 5. નીચેના શબ્દોના બે-બે સમાનાથી શબ્દો લખો :

જનની - માતા, જનેતા

રજની - રાત્રિ, નિશા

ભાર્યા - પત્ની, વધુ

જરૂર - ધરકું, વૃજ

નવોદા - નવપરિણિત, નવવધુ

પ્રશ્ન 6. નીચેના શબ્દોના વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો લખો :

નિયત X અનિયત

મિલન X વિરહ

મંદ X તીવ્ર

સ્મિત X રૂદન

પ્રશ્ન 7. નીચેનાં વાક્યોમાંના શબ્દો યોગ્ય રીતે ગોઠવી કાવ્યપંક્તિ સ્વરૂપે લખો :

(1) સધણું, શાંત થઈ ગયું ઘર વસ્તી અધી ગઈ.

➤ ગઈ અધી વસ્તી, ઘર થઈ ગયું શાંત સધણું,

(2) કાલે તો જવાનાં ઘર તણાં જનકજનની ને

➤ જવાનાં કાલે તો; જનકજનની ને ઘર તણાં,

(3) આવી બા સકલ નિજ સંતાન કમશઃ વળાવી

➤ વળાવી બા આવી નિજ સકલ સંતાન કમશઃ,

(4) નિયત કરી નિહાખ્યો સૌ વચ્ચે નિજ જગા બેઠો.

➤ નિહાખ્યો સૌ વચ્ચે નિયત કરી બેઠો નિજ જગા,

(5) ભર્યું ભાલીનું ઘર લઈ સવારે ભાઈ ઉપડ્યા.

➤ સવારે ભાલીનું ભર્યું ઘર લઈ ભાઈ ઉપડ્યા,

THANKS

FOR WATCHING